

KRALJEVSTVO ZA TROKUT ILI AHAAAAAA!

Svi iz iskustva znamo da se ljudi razlikuju. No nekako imam dojam da se matematičari od svih nas razlikuju malo više, kao da su malo – uvrnuti. Ne znam jesu li postali matematičari zato što su uvrnuti ili su se uvrnuli kad su postali matematičari. Uostalom, kažu da se o ukusima ne raspravlja jer se i pogledi, tumačenja i snoviđenja razlikuju. Tako su npr. neki matematičari u svemu vidjeli obline (misli se na oble plohe, krugove i kružnice), drugi samo ravnine i bridove, treći... Arhimedov svijet činile su samo kugle i valjci, a krugovima je bio toliko opsjednut da ih je crtao po pijesku dok se šetao plažom. Uostalom, i na samrti je uzviknuo: *Ne dirajte moje krugove!*

Za razliku od njega, Pitagora je u svemu oko sebe vidio – broj. Njih je toliko volio da im je dao sva moguća svojstva koja više priliče živim stvorenjima nego apstraktnim stvarima, npr. spol, ljepotu, ne/savršenost itd. Pa iako je matematika preteška znanost s kojom čak i matematičari znaju imati problema (a kamoli ja), mislim da bi mnogi, da mogu, dali sebe za matematičara. Onako kao što je u davna vremena engleski kralj Richard III. tijekom bitke viknuo *Kraljevstvo za konja* (pa dobio konja, a izgubio život; inače, sprovod mu je bio 530 godina kasnije, nesumnjivo bez ijednog svjedoka da je poginuo odnosno da je mrtav).

No, vratimo se matematici. Što je kod nje tako čudesno, tajanstveno, skriveno i otkriveno? Ništa ne vidiš, koliko god skenirao dio po dio, a sve se navodno vidi. Eto ti prve razlike između konkretnog i apstraktnog! Npr. trokut – onaj koji nosiš u ruksaku, plastičan i malo izgreban – taj je konkretan, a onaj drugi koji nosiš u glavi – taj je apstraktan. Koji postoji samo *tobože*. Čista fatamorgana. Koliko li samo ima izmišljotina, pardon *apstraktnih* stvari! Npr. izmišljeno zamišljeni znakovi, simboli, slova, riječi, jezici... A navodno je sve logično i sve se slaže kao puzzle.

No, ponekad se zanesem, ohrabrim, pomislim: ma što se ti matematičari prave važni, kao da ja ne mogu znati sve što i oni, čak i ako nisam dovoljno uvrnut/a?! I što ćeš lakše – krenem od Pitagorina poučka. Čovjek zbrojio kvadrate nad pravokutnim katetama i dobio kvadrat hipotenuze. I to mi je nešto! Pa pomislim: „Što i moja obijest ne bi pronašla neki poučak za povijest?! Koliki bih tek ja mogao biti vizionar da se malo potrudim?!"

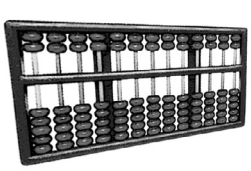

No, vratimo se Pitagori! Gle, veliki Pitagora – čudnog mi čuda! A ne zaboravimo da je dotični gospodin živio prije nekih 2600 godina (da, da, brojili su i oni nove godine, ali bez petardi i vatrometa). Dakle, u vrijeme kad nije bilo ni stolnog, a kamoli džepnog ili računala bilo koje vrste, o mišu da ne govorimo, možda čak ni najobičnijeg abakusa.

Međutim, Pitagora se nije dao zbuniti. Najprije je osnovao polukružnu školu, ma što to značilo, a kasnije je unaprijedio u matematičku školu (nešto kao MIOC) koja je imala dva kruga. U jednom su bili učitelji, u drugom učenici, a rad im se zasnivao na – tajnosti. Ne bih imao ništa protiv da i današnje javne škole postanu isto tako tajne pa da se ne zna tko što uči i uči li, a kamoli što radi. No, u ona vremena nije se moglo znati što tko misli jer se rad sastojao samo od misli. A i što bi radio s matematikom nego mislio?!

Ipak, posebno u znanosti, da bi se što smatralo ispravnim, nužan je dokaz. Tako je Pitagora gledao svoje trokute i odlučio apstraktnom broju dati konkretan dokaz, kojemu je onda posvetio punu pažnju i proslavio ga pod nazivom Pitagorin poučak. On možda ne bi izmislio poučak da ga nije razdirao crv. Crv sumnje. I tu je nastala ta dioba po kojoj je matematika postala poznata: sve je zapravo konkretno proizašlo iz apstraktnog, a asptraktno počiva na konkretnom. No budući da upravo ta dioba, proturječnost ili neproturječnost, mijenja ljude, svi koji se time bave, tj. matematičari, postaju – uvrnuti. I tako na kraju nađemo – početak.

Ja sam, dakle, proučavao i proučavao taj poučak jer mi je bio toliko logičan da sam posumnjao u Pitagoru. Zašto je taj poučak čekao da ga otkrije Pitagora kad ga je mogao otkriti i svaki učenik?! A možda ga je Pitagora otkrio kao učenik, samo je čekao da postane učitelj? Tko bi to znao?! Ja sam mjerio stranice trokuta više puta jer nisam bio osobito precizan, a to je u svakoj matematičkoj operaciji bitno. I ustanovio sam da je Pitagora bio itekako precizan, iako tada nije bilo trokuta, posebno ne plastičnih. Ili jest?! I to je TO. *Ahaaa!!!,* viknuo sam radosno (to u psihologiji, vrlo kerativno, nazivaju *Aha doživljaj*).

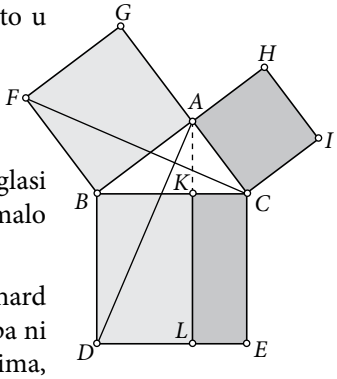

A da bih si lakše predočio tu razliku, nacrtao sam odgovarajuće kvadrate nad svakom stranicom. Kvadrate – paralelograme.*

Mene još jedino zanima u vezi Pitagore je li mu to ime ili prezime, i kako glasi drugi dio njegovog prez/imena? Ili nije ni postojalo jer je tada bilo isuviše malo ljudi da bi se zamijenili?

Zanima li vas sada na kraju kako je Pitagora završio? Otprilike kao Richard III. Izgubio je život nakon duboke starosti. Kao i mnogi prije i poslije njega (pa ni moj djed nije prošao bolje), koji jesu i koji nisu imali veze s konjima, trokutima, kvadratima, krugovima... Da je Pitagora npr. poživio do današnjih dana, možda bi svoj poučak proširio i na ostale geometrijske likove jer brojeva je beskonačno (o čemu nekom drugom prilikom). Ipak, on je svojim životom svjedočio da ima dovoljno ludila za sve što danas smatramo pametnim. Posebno u matematici.

* Evo usput i jedne govorne vježbe: Probaj riječ *paralelogram* izgovoriti pet put zaredom najvećom brzinom. Ako imaš problema, možeš je zamijeniti riječi *paralelopiped*:)

Vaš/a Ardi